

**СТРАТЕГИЈА ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА
И ОБРАЗОВАЊА ОПШТИНЕ КЊАЖЕВАЦ
2021. ДО 2025. ГОДИНЕ**

Књажевац, април 2021. године

САДРЖАЈ

Списак скраћеница	4
Увод	5
Општина Књаажевац - становништво и показатељи друштвено-економске структуре	6
Права и финансијска издвајања за породице са децом предшколског узраста	8
Предшколска установа „Бајка“ Књажевац:.....	9
Методологија.....	12
Визија.....	15
Општи циљ и специфични циљеви	15
Акциони план.....	15
Имплементација Стратегије и Акционог плана	27

АЛЕГЕНДА

АП	Акциони план
ДБПВО	Друштвена брига о деци и предшколско васпитање и образовање
ДЗ	Дом здравља
ЗОСОВ	Закон о основама система образовања и васпитања
ЗООВ	Закон о основном образовању и васпитању
ЗПВО	Закон о предшколском васпитању и образовању
ЛСУ	Локална самоуправа
ИРК	Интерресорна комисија
МПНТР	Министарство просвете, науке и технолошког развоја
МЗ	Месна заједница
MICS	Истраживање вишеструких показатеља (Multiple Indicator Cluster Survey)
ОЦД	Организације цивилног друштва
ПА	Педагошки асистент
ПУ	Предшколска установа
ОШ	Основна школа
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ППП	Припремни предшколски програм
РС	Република Србија
РСЗ	Републички завод за статистику
СРОС 2020	Стратегија развоја образовања у Србији до 2020
УО	Управни одбор
ЦСЗ	Центар за социјални рад
ШУ	Школска управа

УВОД

Израда Акционог плана за унапређивање предшколског васпитања и образовања општине Књажевац за период 2020-2025, инициран је у оквиру пројекта „ПОДРШКА РЕФОРМИ СИСТЕМА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА У СРБИЈИ“ (SUPER).

Пројекат се реализује у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја. Пројектом управља Министарство финансија, Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније (ЦФЦУ).

Основа за израду Акционог плана су актуелна планска и законска документа образовне политике у Србији (Стратегија развоја образовања у Србији до 2020, Закон о предшколском васпитању у образовању и Основе програма предшколског васпитања и образовања) на основу којих Влада Републике Србије и Министарство просвете, науке и технолошког развоја, са различитим партнерима, интензивно раде на унапређивању система друштвене бриге о деци и предшколског васпитања и образовања.

Акциони план подржава остваривање принципа Конвенције Уједињених нација и Општег коментара 7 Комитета УН о остваривању права детета у раном детињству:

- Деца имају право на живот, опстанак и развој који укључује физички, емотивни, психосоцијални, когнитивни, друштвени и културни сегмент.
- Дете не сме да буде дискриминисано по било ком основу, а нарочито не по основу своје етничке припадности, језика, вере, порекла, боје коже, сметњи у развоју и сл.
- При доношењу свих одлука или извршења поступака који утичу на дете или децу као групу, мора бити примењено начело добробити за дете (најбољи интерес детета), а то се односи како на законодавна тела, предшколске установе, тако и на породицу.
- Деци се мора дозволити да активно учествују у програмским питањима која се тичу њиховог живота и допустити им да се слободно изражавају.

Општина Књажевац је урадила Нацрт Плана развоја општине Књажевац за период 2021-2027. Године. У моменту израде Акционог плана је важећа Стратегија одрживог развоја општине Књажевац за период 2010-2020. Године.

Решењем Председника општине Књажевац 60-24/ 2019-09 од 23.8.2019. године именована је Радна група за реализацију пројекта „СУПЕР“ у општини Књажевац, у саставу:

1. Драган Ђорђевић, директор Предшколске установе „Бајка“ Књажевац, Координатор,
2. Марија Јеленковић, руководилац Одељења за привреду и друштвене делатности, члан
3. Александар Стојановић, представник Центра за социјални рад „Др Михајло Ступар“ Књажевац, члан
4. Бобан Маринковић, представник Дома здравља Књажевац, члан.

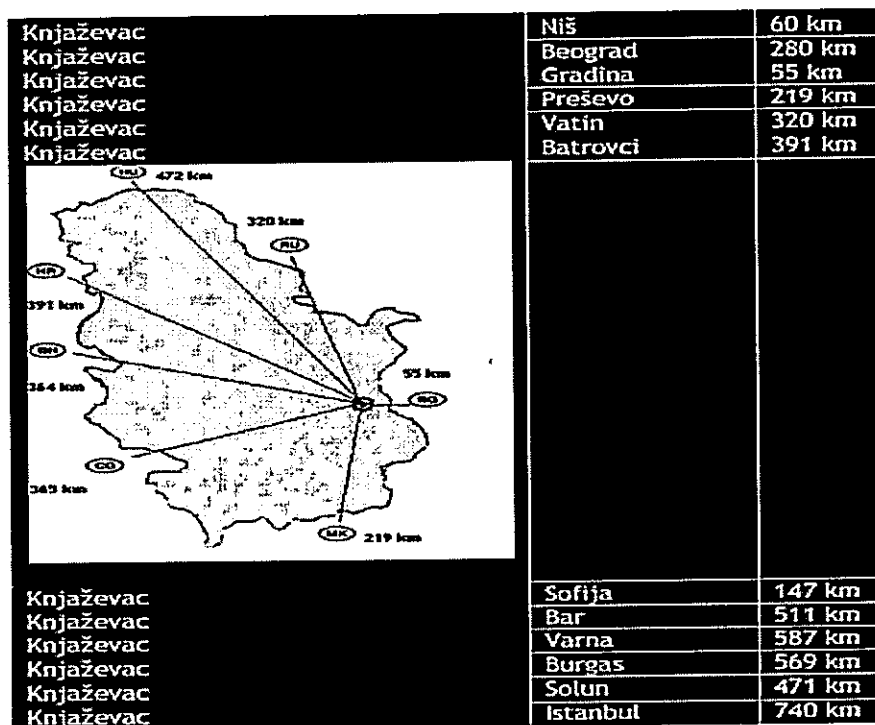
ОПШТИНА КЊАЖЕВАЦ – ДЕМОГРАФИЈА

И ПОКАЗАТЕЉИ ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКЕ СТРУКТУРЕ

Општина Књажевац се налази у источном делу Србије, уз границу са Републиком Бугарском, на простору који је географски и историјски познат као Тимочка крајина. Подручје општине Књажевац налази се на источној географској дужини од 22° 11' до 22° 41', односно на северној географској ширини од 43° 20' до 43° 45'.

Општина Књажевац је једна од највећих општина у Србији, односно простире се на површини од 1.202 км² и по површини је четврта општина у Републици Србији. Административни центар општине је Књажевац, а општина уз градско насеље обухвата и 85 сеоских насеља. Сам град се налази на саставу Трговишког и Сврљишког Тимока, који заједно према Зајечару чине Бели Тимок. Општина се граничи са општинама Зајечар, Бојевац, Сокобања, Сврљиг, Бела Паланка и Пирот. Значајан део граничног подручја општине представља граничну линију Републике Србије са Бугарском.

Књажевац је са другим градовима добро повезан друмским саобраћајем, а свакако најважнији путни правци су ка Зајечару и Нишу (државни пут IБ реда број 35 Кладово – Неготин – Зајечар – Књажевац – Сврљиг – Ниш). Књажевац се налази у близини државног пута IБ реда број 36 Параћин – Зајечар – Видин (удаљен 40 км од града), Коридора 10 (удаљен 45 км) и Коридора 4 (у Бугарској, удаљен 80 км). Кроз општину пролази железничка пруга бр. 38: Црвени Крст (Ниш) – Зајечар – Прахово пристаниште. Најближи аеродроми се налазе у Нишу (60 км) и Софији (120 км).

Слика 1 – Географски положај општине Књажевац и удаљеност од већих центара

1.2.2 ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Највећи део општине Књажевац припада брдско-планинском подручју, а простор окружују планински венци, осим са северне стране. Централни део општине чини широка котлина састављена од долина Сврљишког, Трговишког и Белог Тимока. У овом делу се налази најнижа тачка надморске висине (176 м) општине.

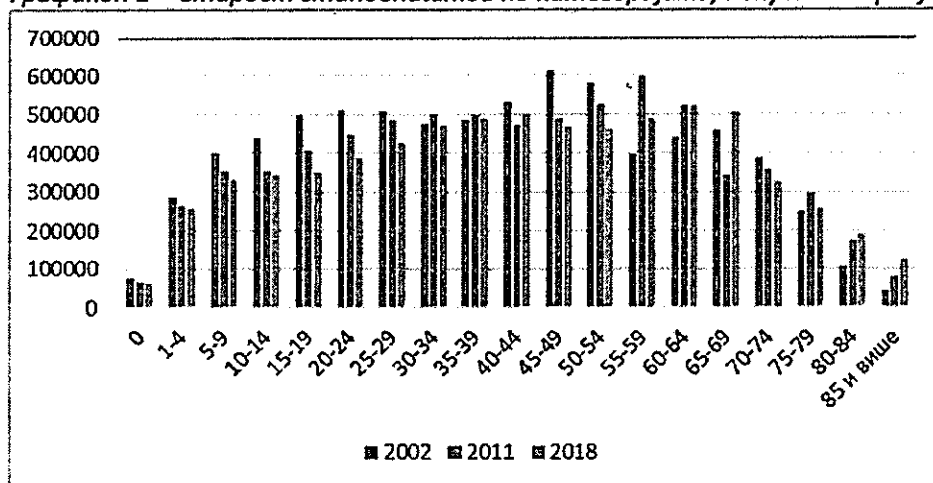
У планинском делу доминантно место заузима масив Старе планине чији је највиши врх Миџор (2.169 м), међутим општином се простиру и северне падине Тресибабе (787 м) и јужни део Тупижнице (1.162 м). Највећи део рељефа општине се налази на надморској висини 500-700 м (37,1%), али је значајан и удео планинских подручја висине 750-1.000 м (19,1%). Учешће високих планина је знатно мање (8,6%).

1.3 СТАНОВНИШТВО

1.3.1 ДЕМОГРАФИЈА

Србија као држава има велики демографски проблем смањивања и старења популације, који у великој мери утиче и на свеопшту економску одрживост. У периоду између два последња пописа (2002–2011.) дошло је до пада укупног броја становника Републике Србије за 4,1%, што је првенствено последица негативног природног прираштаја и негативног миграционог салда.

Графикон 1 – Старост становништва по категоријама, Република Србија

Извор: Републички завод за статистику (РЗС)

Број становника

Општина Књажевац се простире на површини од 1.202 км² и по величини је четврта општина у Републици Србији. Међутим, општину карактерише висока разуђеност. По попису из 2011. године, у општини живи 31.491 становника, од чега 58,44% живи у Књажевцу, а 41,56% у 85 сеоских насеља. Административни центар општине је Књажевац у коме живи 18.404 становника.

На основу процене Републичког завода за статистику, у Књажевцу тренутно живи око 28.000 становника.

Табела 1 - Процењени број становника на територији општине Књажевац

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Општина Књажевац	31.042	30.490	29.948	29.413	28.896	28.402	Око 28.000

Извор: РЗС

Кретање становништва

У периоду између два пописа, 2002-2011. године, број становника се смањило за 5.681 становника, односно 15,3%, што је једна од највећих негативних стопа у Републици Србији. Смањење броја становника у општини је довело и до смањења густине насељености са 33,92 (2002.) на 26,19 (2011.) и на процењених 24 становника/км² у 2017. години.

Табела 2 - Број становника по насељима у општини Књажевац
(упоредни преглед између последња 2 пописа)

Р.бр.	Насеље	Број становника 2002.	Број становника 2011.
1	Општина Књажевац	37.172	31.491
2	Књажевац	19.351	18.404
3	Сеоска насеља	17.821	13.087
4	Алдина Река	12	1
5	Алдинац	26	16
6	Балановац	328	242
7	Балинац	38	19
8	Балта Бериловац	187	133
9	Бањски Орешац	96	66
10	Бели Поток	243	165
11	Берчиновац	172	120
12	Божинавац	26	17
13	Булиновац	194	174
14	Бучје	369	256
15	Валевац	281	214
16	Васиљ	757	596
17	Видовац	45	23
18	Вина	424	292
19	Витковац	352	223

20	Влашко Поље	172	114
21	Вртовац	218	143
22	Габровница	10	3
23	Глоговац	73	66
24	Горња Каменица	377	258
25	Горња Соколовица	41	19
26	Горње Зуниче	475	420
27	Градиште	31	22
28	Грезна	329	285
29	Дебелица	423	333
30	Дејановац	27	15
31	Доња Каменица	360	229
32	Доња Соколовица	136	86
33	Доње Зуниче	407	374
34	Дрвник	15	7
35	Дреновац	141	98
36	Дречиновац	88	59
37	Жлне	161	98
38	Жуковац	114	63
39	Зоруновац	179	107
40	Зубетинац	191	110
41	Иново	100	59
42	Јаковац	349	241
43	Јаловик Извор	238	111
44	Јања	37	23
45	Јелашница	212	133
46	Каличина	256	224
47	Кална	553	287
48	Кандалица	52	25
49	Кожељ	181	96

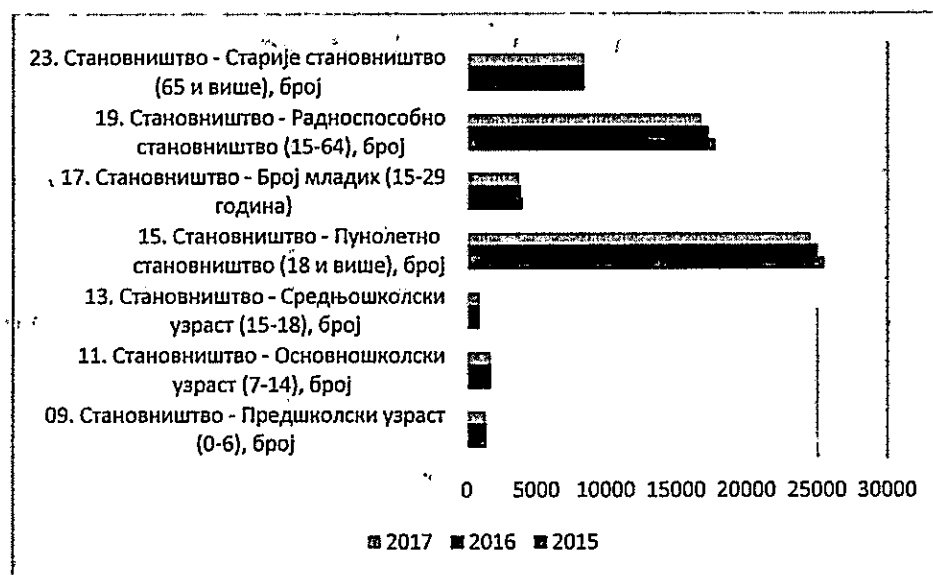
50	Крента	137	67
51	Лепена	137	95
52	Локва	69	42
53	Мањинац	122	70
54	Миљковац	154	86
55	Минићево	828	779
56	Мучибаба	110	62
57	Ново Корито	208	126
58	Орешац	335	272
59	Ошљане	256	156
60	Папратна	13	5
61	Петруша	120	62
62	Подвис	369	261
63	Понор	144	66
64	Потркање	83	72
65	Причевац	54	25
66	Равна	252	165
67	Равно Бучје	28	15
68	Радичевац	59	29
69	Ргоште	319	266
70	Репушница	-	-
71	Сврљишка топла	112	79
72	Скробница	178	104
73	Слатина	124	90
74	Стањинац	95	53
75	Старо Корито	51	23
76	Стогазовац	132	104
77	Татрасница	5	3
78	Трговиште	1.953	1.855
79	Трновац	227	165

80	Ђуштица	253	166
81	Црвење	152	140
82	Црни Врх	133	91
83	Шарбановац	25	13
84	Шести Габар	173	88
85	Штипина	531	466
86	Штитарац	61	59
87	Штрбац	246	153
88	Шуман Топла	77	49

Извор: РЗС – Попис 2002. и 2011. године

Старосна структура становништва

Становништво општине Књажевац је према процењеним подацима а судећи по просечној старости значајно старије од просека Србије у периоду 2011 – 2018. (48, 8 наспрам просека Србије 43,2 у 2018.). У старосној структури становништва преовладава радно способно становништво са 59,2%, што указује на постојање значајног контингента радно способног становништва. Забрињавајући податак је, међутим, више него двоструко већи удео старог становништва (29,8%) у односу на младе (13,3%) у старосној структури становништва. Старосна структура становништва је посебно лоша у сеоским срединама у којима је изразито изражен процес старења села. Поједина, удаљена, планинска села су на путу изумирања, а Репушница је од 1996. године село у којем више нема становника.

Графикон 2 - Старосна структура становништва

Извор: Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике (РСЈП)

Стопа природног прираштаја има негативан предзнак – 15%. У 2018. години је стопа наталитета износила 5,6%, а морталитета 20,6%. Постојећи социјални показатељи су, такође, негативни и указују да је највећи број домаћинстава са два (29,22%) или једним (25,43%) чланом.

Сходно овим налазима, основна одлика кретања пројектованог становништва општине Књажевац за период до 2041. године је смањење броја становника, обзиром да је пројектовани број становника за 2041. мањи од броја становника у 2011. и износи око 20.000.

Образовна структура. На територији општине Књажевац преовлађује становништво са потпуним или делимичним основним образовањем, значајно је присутно становништво са завршеном средњом школом, док је удео становништва са вишим и високим образовањем доста низак.

Табела 3 - Образовна структура (становништво старо 15 и више година према школској спреми и полу)

	Пол	Укупн о	Без школск е спреме	Непотпун о основно	Основн о	Средњ е	Више	Високо образова ње	Непознато
Општина Књажева ц	с	28.176	866	6.493	6.396	11.576	1.268	1.510	67
	м	13.661	185	2.336	2.936	6.661	690	821	32
	ж	14.515	681	4.157	3.460	4.915	578	689	35

Извор: Општине и региони у Републици Србији, 2013.

Преглед најважнијих демографских показатеља општине Књажевац дат је у табели.

Табела 4 - Демографски показатељи општине Књажевац

Назив индикатора	Вредност индикатора			
	2015.	2016.	2017.	2018.
1. Површина, км ²	1.202	1.202	1.202	1.202
2. Број насеља	86	86	86	86
3. Густина насељености	24	24	24	23
4. Број становника	29.413	28.896	28.402	27.921
5. Број становника, мушко	14.422	14.180	13.952	13.736
6. Број становника, женско	14.991	14.716	14.450	14.185
7. Становништво - Предшколски узраст (0-6)	1.430	1.417	1.397	1.340
8. Становништво - Предшколски узраст (0-6), %	4,9	4,9	4,9	4,8
9. Становништво - Основношколски узраст (7-14)	1.778	1.764	1.746	1.719
10. Становништво - Основношколски узраст (7-14), %	6	6,1	6,1	6,2
11. Становништво - Средњошколски узраст (15-18)	938	914	909	931
12. Становништво - Средњошколски узраст (15-18), %	3,2	3,2	3,2	3,3
13. Становништво - Пунолетно становништво (18 и више)	25.523	25.035	24.566	24.157

14. Становништво - Пунолетно становништво (18 и више), %	86,8	86,6	86,5	86,5
15. Становништво - Број младих (15-29 година)	3.964	3.862	3.774	3.703
16. Становништво - Млади (15-29 година), %	13,5	13,4	13,3	13,3
17. Становништво - Радноспособно становништво (15-64)	17.753	17.273	16.805	16.343
18. Становништво - Радноспособно становништво (15-64), %	60,4	59,8	59,2	58,5
19. Становништво - Старије становништво (65 и више)	8.452	8.442	8.454	8.513
20. Становништво - Старије становништво (65 и више), %	28,7	29,2	29,8	30,5
21. Просечна старост становништва	48,68	48,68	48,74	48,85
22. Индекс старења	256,7	256,5	256,7	257,9
23. Наталитет	197	228	177	157
24. Стопа наталитета	6,7	7,89	6,23	5,6
25. Морталитет	721	629	650	576
26. Стопа морталитета	24,51	21,77	22,89	20,6
27. Природни прираштај	-524	-401	-473	-419
28. Стопа природног прираштаја	-17,82	-13,88	-16,65	-15
29. Унутрашњи миграциони салдо	-15	-92	-22	-48

Извор: Аналитички сервис ЈЛС, РСГП

1.3.2 ЗАПОСЛЕНОСТ И НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Од укупног броја становништва, у општини Књажевац се у последње четири године удео радно способног становништва (15-64 године) кретао око 60% с тим што има благу тенденцију опадања. Истовремено је од 2015. године и број незапослених у константном паду.

незапослена лица 2015-2018.

Назив индикатора	Вредност индикатора			
	2015.	2016.	2017.	2018.
1. Незапослена лица	3.712	3.558	3.182	2.849
2. Незапослена лица на 1000 становника	126	123	112	102
3. Незапослене жене, као % незапослених лица	44,9	45,1	45,3	45,1
4. Незапослена лица са средњим образовањем, као % незапослених лица	57,9	55,3	53,3	52,7
5. Незапослена лица са вишим и високим образовањем, као % незапослених лица	11,3	11,7	11,6	11,3
6. Дугорочно незапослена лица, као % незапослених лица	62,4	65,2	65,4	67,3
7. Незапослени млади, као % незапослених лица	21,2	20	19,3	18,8
8. Незапослени старији, као % незапослених лица	34	34,5	36,3	37,2

Извор: Аналитички сервис ЈЛС, РСЈП

Релативно је висок удео регистрованих незапослених лица из старосне групе између 25 и 29 година у укупном броју лица у старосној групи 25-29 година, што указује на чињеницу да су након завршетка образовања шансе за проналазак запослења пре напуњених 30 година мале. Учешће лица старости 50-64 године у укупној регистрованој незапослености је 37% и блиско је повезано са демографским карактеристикама општине. Пописни подаци показују да су стопе активности и стопе запослености жена значајно ниже од одговарајућих стопа за укупно становништво исте старости.

Највише је запослених у правним лицима која послују на територији општине, док је најмање индивидуалних пољопривредних произвођача.

Извор: РЗС

Коефицијент економске зависности је 155,32 што значи да једно лице које обавља занимање издржава 1,5 економски зависних лица. Узрок овоме лежи не само у броју незапослених већ пре свега великом учешћу старије популације, која није радно активна, у укупном броју становника.

ПРАВА И ФИНАНСИЈСКА ИЗДВАЈАЊА ЗА ПОРОДИЦЕ СА ДЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Регресирање трошкова за ПВО опредељено буџетом, износило је за 2018- 57.670.000,00 РСД (видљив је пораст средстава: 2016 издвајано је 20.769.000,00.

Општина Књажевац је 1996. године основала Фондацију за повећање наталитета, са циљем ублажавања ефеката тзв „беле куге“ применом пронаталитетних мера. Мере које су се примењивале посредством Фондације су:

- Поклон новорођенчету
- Помоћ у лечењу стерилитета.

Године 2015. Фондација за повећање наталитета је угашена и основан је Буџетски фонд за повећање наталитета. Мере које се од тада примењују су:

- Новчана помоћ новорођеном 1,2,3,4 и 5. детету у породици;
 - Новчана помоћ незапосленој мајци 3,4, и 5. Детета, у износу од 20.000,00 месечно, односно у укупном износу од 480.000,00 динара;
 - Новчана помоћ за лечење стерилитета
 - Новчана помоћ за лечење детета.
- Наведена права су актуелна.

Доношењем Закона о финансијској подршци породицама са децом 2002. године, створена је могућност да јединице локалне самоуправе пруже грађанима шира права и у ширем обиму. У том смислу, општина Књажевац је 2002. године донела Одлуку о финансијској подршци породицама са децом, којом је прописала додатне мере и права, у циљу подршке породицама са децом. Подршка која се односила на породице са децом предшколског узраста су:

Бесплатан боравак и исхрана у вртићу за:

- 3. дете у породици,
 - дете из породица са избегличким статусом и статусом интерно расељених породица,
 - дете са сметњама у развоју.
- Ово право је актуелно.

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА „БАЈКА“ КЊАЖЕВАЦ

Општина Књажевац је 1997. године донела Одлуку о оснивању Предшколске установе за друштвену бригу о деци „Радмила Николић“ у Књажевцу, са седиштем у улици Капларова бр. 6 у Књажевцу. Године 2002. изгласана је установа мења назив у Предшколска установа за друштвену бригу о деци „Бајка“. Од тада, до данас, ова установа обавља послове друштвене бриге о деци предшколског узраста, а општина Књажевац, као оснивач установе, води бригу о раду ове установе, као и о условима у којима установа послује у складу са законским прописима на територији Републике Србије.

У саставу јавне предшколске установе „Бајка“ налазе се 4 вртића за бригу о деци: дечји вртић „Црвенкапа“, где је и седиште предшколске установе „Бајка“, дечји вртић „Снежана“ и дечји вртић „Наша радост“ су вртићи, који се налазе на територији самог града. У саставу јавне предшколске установе „Бајка“ је и дечји вртић „Колибри“, који се налази на територији насеља Минићево.

Предшколска установа „Бајка“ обавља делатност предшколског васпитања и образовања деце предшколског узраста на територији целокупне општине. У оквиру ове делатности, обавља и делатност, којом се обезбеђује храна, нега, превентивна здравствена и социјална заштита деце предшколског узраста.

Предшколско васпитање и образовање на територији општине Књажевац остварује се за децу узраста од 6 месеци до поласка у школу и остварује се у јавним предшколским установама у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања.

Мрежу јавних предшколских установа на територији општине Књажевац, односно број и просторни распоред објеката јавних предшколских установа и васпитних група при основним школама, у којима се обавља делатност предшколског васпитања и образовања, чине: предшколска установа „Бајка“, са седиштем у Књажевцу, улица Капларова бр. 6, која обухвата 4 вртића и 3 васпитне групе у издвојеним одељењима (у склопу основних школа).

Објекти за предшколско васпитање и образовање

Ред.Бр.	Назив вртића	Седиште и адреса
1.	Дечји вртић „Црвенкапа“	Књажевац, Капларова бр. 6
2.	Дечји вртић „Наша радост“	Књажевац, Пионирска бр. 2
3.	Дечји вртић „Снежана“	Књажевац, Његошева бр. 37а
4.	Дечји вртић „Колибри“	Минићево
5.	Васпитна група у издвојеном одељењу у Књажевцу (полудневни боравак)	У објекту школске зграде ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“, Књажевац, Лоле Рибара бр. 12
6.	Васпитна група у издвојеном одељењу у Књажевцу (полудневни боравак)	У објекту школске зграде ОШ „Вук Караџић“, Књажевац, Омладинска бр. 3
7.	Васпитна група у издвојеном одељењу у Кални (полудневни боравак)	У објекту школске зграде ОШ „Дубрава“, Кална

**Кретање броја деце рођене у општини Књажевац
у периоду од 2010. године до 2020. године**

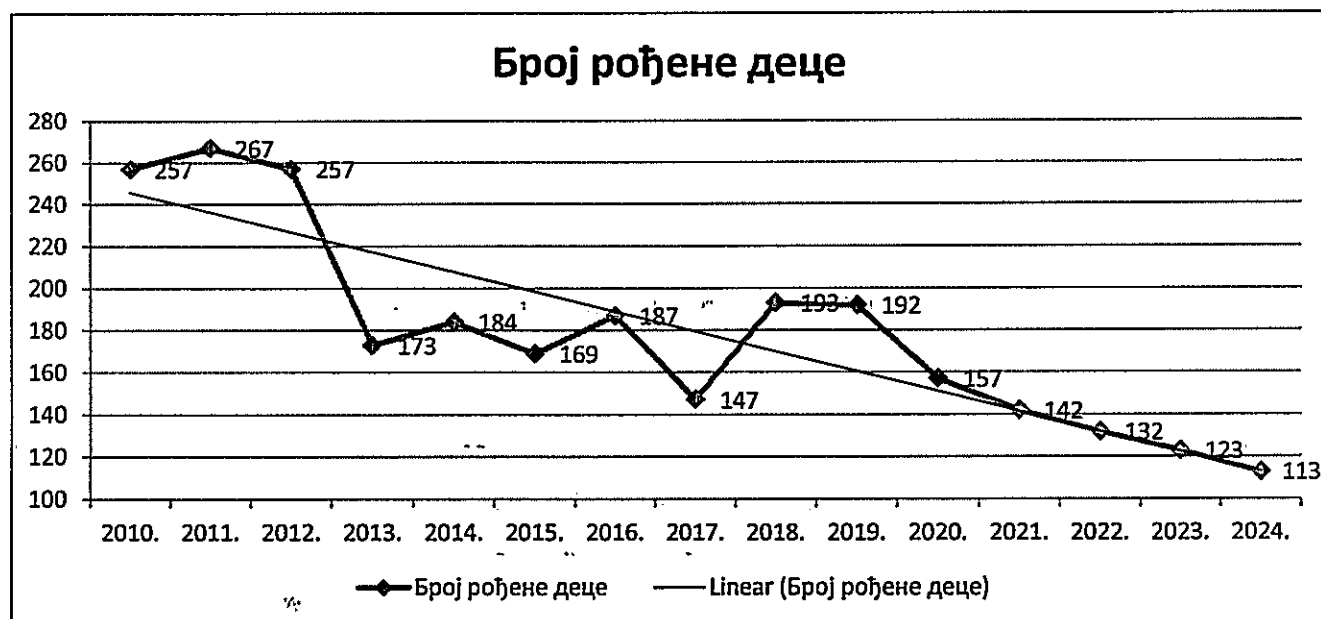
Календарска година	Број рођене деце
2010	257
2011	267
2012	257
2013	173
2014	184
2015	169
2016	187
2017	147
2018	193
2019	192
2020	148

Извор: Општинска управа Књажевац

Просечан број рођене деце у периоду 2010 – 2020. године износи 198.

Број деце рођене од 2010 до 2019. године на територији општине Књажевац креће се у распону од најмање рођене деце - 147 (рођене 2017. године), до највише рођене деце - 267 (2011. године). Посматрајући наведени период може се закључити да тренд рађања деце драстично опада након 2013. године, односно да је просечан број деце рођених у периоду 2013 – 2017. знатно мањи од осмогодишњег просека, и износи 177 деце.

Тренд рађања деце у општини Књажевац

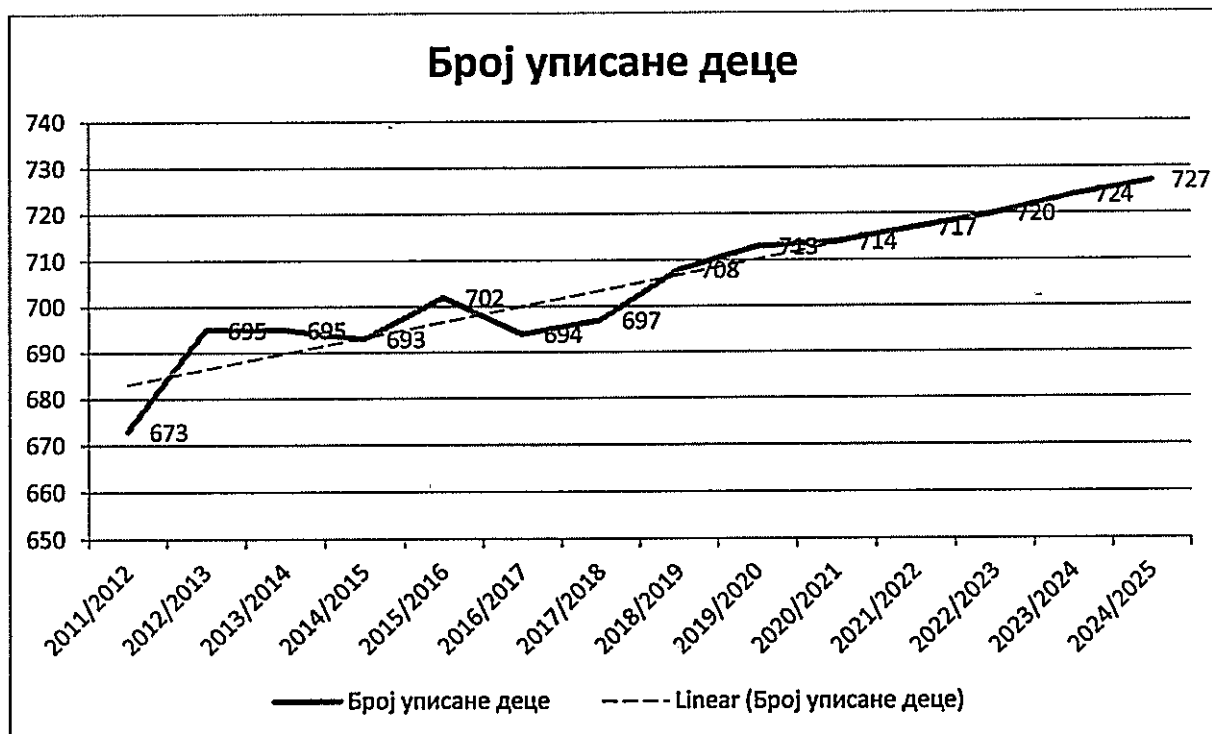

Укупан број деце уписаних у јавним предшколским установама од школске 2011/2012 до 2019/2020 године, са пројекцијом за наредних 5 година

У јавним предшколским установама на територији општине Књажевац уписују се деца узраста од 6 месеци до поласка у први разред основне школе. Упис деце врши се априла месеца текуће године. Број деце уписаних у јавну предшколску установу „Бајка“ на територији општине Књажевац, у периоду од 2011/2012 до 2019/2020. године, са пројекцијом за наредних 5 година:

Пројекција урађена на основу линеарног тренда

Графички приказ броја уписане деце у ПУ „Бајка“, са пројекцијом за наредних 5 година

Просечан број деце уписаних у предшколску установу „Бајка“, у периоду 2011/2012 до 2019/2020. године, износи 705. Просечан број група у предшколској установи „Бајка“ је 31.

На основу линеарног тренда, може се закључити да се број деце, која похађају предшколску установу из године у годину повећава, што се може очекивати и за наредни петогодишњи период.

Са друге стране, број деце узраста од 0-6 године, на територији општине Књажевац у периоду од 2012 до 2018. године, са пројекцијом за наредне 5 године изгледа овако:

Извор: РЗС (Републички завод за статистику)

*Пројекција урађена на основу линеарног тренда

На основу пројекције линеарног тренда до 2023. године, види се да ће на територији општине Књажевац, број деце и даље линеарно опадати. С обзиром на постојећи капацитет предшколске установе (око 700 детета), може се закључити да је упркос томе, потребно извршити проширење постојећих капацитета, како би се свој деци обезбедила могућност за предшколским образовањем.

Графички приказ броја деце узраста од 0-6 година старости на територији општине Књажевац, са пројекцијом до 2023. године

МЕТОДОЛОГИЈА

У циљу дефинисања Стратегије, урађена је СВОТ анализа (анализа снага, слабости, могућности и препрека) како би се утврдиле могућности ПУ (анализа постојећих капацитета и усклађености понуде и потражње) и општине Књажевац (анализа потребних ресурса за процес планирања система на нивоу локалних самоуправа).

Урађено је и мапирање потреба деце узраста од 3 до 5,5 година и њихових породица, као и анализа потреба родитеља већ уписане деце у односу на дужину боравка у вртићу.

Анализом праксе ПВО препознати су следећи изазови:

успостављање базе података о деци на нивоу општине, мапирање деце ван система, посебно деце која живе на селу, недовољно сензибилисана јавност о значају раног учења, развоја и укључивања деце у програме ПВО, неинформисаност родитеља о важности ПВО, мрежа установа ПУ која обухвата првенствено градски део.

Актуелне препреке за развој ПВО су: недостатак капацитета за обухват деце целодневним програма; доскорашња одлука о забрани запошљавања у јавном сектору (васпитачи, медицинске сестре васпитачи, педагози, психолози, дефектолози, логопеди, социјални радници...); ограничење финансијских средстава за одржавање постојећих капацитета и улагање за изградњу и адаптацију нових простора.

Резултати добијени СВОТ анализом указују да општина Књажевац има дугу традицију делатности, систематски рад и искуства на пољу ПВО, подршку локалне самоуправе и добру међусекторску сарадњу на нивоу града (пре свега са здравственим институцијама и Центром за социјални рад).

Евидентне слабости огледају се у непостојању јединствене евиденције и базе података о деци на територији општине Књажевац и насељених места, недовољно капацитета за већи обухват деце свих узраста, недовољан број програма и услуга за децу и породице, једнообразност понуде у предшколској установи (углавном целодневни боравак) тј. недовољна заступљеност различитих програма и услуга у оквиру ПУ.

Као могућности које треба искористити издвојиле су се:

- 18 до 20% родитеља деце која тренутно похађају ПВО заинтересовано за полудневне облике, у случају да цена услуге буде нижа;
- слободни простори у ОШ у селима, који би се могли адаптирати у складу са стандардима за рад са децом узраста 3-5,5 година;
- успостављање мобилних тимова на нивоу града и подршка координатора за Ромска питања и здравствене медијаторке за Роме у циљу повећања обухвата деце из осетљивих група;

- функционална ИРК и развојно саветовалиште;
- спремност да са ОЦД развијају пројекти усмерени на повећање обухвата ПВО и унапређење квалитета програма и услуга.
- развијање других врста програма - различитог трајања, у различитим просторима и са различитим садржајима, којима би се појачала педагошка функција ПВО чији је циљ подршка раном развоју и учењу деце, уз повећање обухвата.

Родитељи препознају важност и корисност програма за децу, спремни су да се укључе у рад вртића. Један број родитеља изражава потребу за организовањем целодневних програма за децу, као и за подршком у циљу развијања родитељских вештина.

Осим тога, израженија је потреба за игралиштима и културним садржајима прилагођеним деци. Родитељи наводе као пожељне облике организовање манифестација за децу на селу (град, село) бесплатне спортске активности, креативне радионице и школе за децу (ликовне, музичке, страног језика).

Највећи број родитеља као проблеме становника који живе на селу наводи недостатак вртића, а потом недостатак лекара за децу у селу.

О Готово сви родитељи наводе да би уписали децу у вртић када би он постојао у њиховом селу (96 %). Највише родитеља би уписало децу на четворосатни програм.

О Велика већина родитеља наводи и да би била спремна да се укључи у рад вртића (87%).

О Као кључне предности укључивања деце у вртиће родитељи виде стицања нових знања (99%) и дружење са другом децом и одраслима који нису чланови породице (76%), а у мањем проценту развој самосталности и стицање радних навика.

О Такође, већина родитеља наводи да жели да развија своје родитељске вештине (84%), а као најприхватљивији вид издвајају се радионице за родитеље, за које више од половине родитеља наводи да би их похађали (54%).

О Највећа сагласност родитеља постоји у изражавању потребе за манифестацијама за децу у селу, као и за бесплатним спортским активностима или креативним радионицама у селу.

ВИЗИЈА

Желимо да свој деци на територији општине Књажевац обезбедимо здраво одрастање, остваривањем права на квалитетно васпитање и образовање кроз учешће у различитим програмима предшколског васпитања и образовања, који се развијају у партнерству релевантних установа и институција, уз уважавање потреба деце и породица.

ОПШТИ ЦИЉ:

Унапређивање квалитета живота деце предшколског узраста и њихових породица развијањем квалитетних, разноврсних програма ПВО и већом партиципацијом родитеља, уз подршку локалне заједнице

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ:

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1. ПОВЕЋАЊЕ ОБУХВАТА СВЕ ДЕЦЕ УЗРАСТА 3 ДО 5,5 ГОДИНА СИСТЕМОМ ПВО

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2. УНАПРЕДИТИ КВАЛИТЕТ УСЛУГА ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3. ВЕЋА ПАРТИЦИПАЦИЈА РОДИТЕЉА У ПОЛИТИКАМА И ПРАКСИ ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

АКЦИОНИ ПЛАН

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ: 1 ПОВЕЋАЊЕ ОБУХВАТА СВЕ ДЕЦЕ УЗРАСТА 3 ДО 5,5 ГОДИНА СИСТЕМОМ ПВО						
МЕРА 1.1: Подизање свести стручне и шире јавности о значају раног развоја и учења деце и укључивања у ПВО						
РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)
Шира и стручна јавност препознаје значај укључивања у ПВО деце узраста од 3 до 5,5 година	1.1.1 Организовање информативно едукативних кампања, трибина и других промотивних активности на којима се промовише значај раног развоја, учења деце и укључивања у ПВО	Број организованих трибина, кампања, промотивних активности Број учесника Број објављених садржаја у електронским и штампаним медијима Број израђеног и дистрибуираног промотивног материјала, брошура, лифлета	ПУ „Бајка“	Општина Књажевац ОЦД Основне школе Центар за социјални рад	2021-2025	

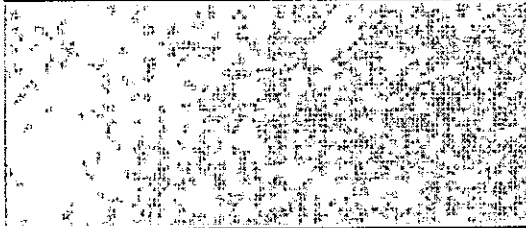
	1.1.2. Организовање радионица за родитеље и децу (спортске, креативне, истраживачке..) која нису обухваћена ПВО	Број радионица Број деце Број родитеља Број институција којесе укључују реализацију	ПУ „Бајка“	Народна библиотека „Његош“ Завичајни музеј, ЦСР Дечији диспансер ОШ	2021-2025	
	1.1.3. Информисање јавности о актуелностима и активностима на укључивању у области ПВО	Број укључених медија Број партнерства за извештавање о значају раног развоја и учења деце Број објава на веб страници ПУ и општине Књажевац и на друштвеним мрежама Број лифлета и брошура	ПУ „Бајка“ Општина Књажевац	Електронски и штампи медији	2021-2025	

МЕРА 1.3: Проширење мреже ПУ за децу узраста 3 до 5,5 година у граду и насељеним местима							
РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)	
ПУ кроз различите програме и услуге за децу и породице доприноси повећању обухвата деце ПВО, посебно деце из сеоских средина	1.3.1. Мاپирање делова града и насељених места у којима деца нису обухваћена програмима ПВО	Мاپирани делови града/насељена места Испитане потребе деце и родитеља за различитим програмима ПВО	Општина Књажевац Школска управа	ПУ ОШ ДЗ НСЗ	2021-2025		
	1.3.2. Мاپирање и адаптација простора у граду и насељеним местима за реализацију програма ПВО у школама, МЗ и др.	Број адаптираних и опремљених простора који се користе за ПВО Број насељених места у којима се реализује полудневни програм за децу узраста 3-5,5 година Број новоформиран их група	Општина Књажевац	МЗ ОШ Установе културе	2021-2025		18

	1.3.3. Планирање и реализовање различитих програма и активности ПУ за децу и родитеље засновано на испитаним потребама и ресурсима у заједници	Број реализованих различитих програма Број обухваћене деце Задовољство породица разноврсношћу и садржајем програма	ПУ ОШ	МЗ ОШ Установе културе Спортски центри	2021-2025	
--	---	---	------------------	---	------------------	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2: УНАПРЕДИТИ В КВАЛИТЕТ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

МЕРА 2.1. Унапређивање компетенција запослених у ПВО за реализацију квалитетних програма ПВО						
РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)
Компетенције запослених у ПУ унапређене у складу са савременим теоријским концептима и препознатим приоритетима као одговор на захтеве праксе	2.1.1. Дефинисање приоритета у области стручног усавршавања	Анализа потреба васпитача и стручних сарадника за стручним усавршавањем	Школска управа ПУ „Бајка“	Општина Књажевац	2021-2025	
	2.1.2. Организовање различитих облика стручног усавршавања за реализацију квалитетних програма	Број обука Број васпитача и стручних сарадника из пу и група по насељеним местима Број студијских посета Број хоризонталних размена између ПУ	ПУ општина Књажевац	Факултети Стручна друштва ОЦД	На годишњем нивоу	

	Стручно усавршавање у оквиру ПУ кроз хоризонталну размену	Број васпитача и стручних сарадника из пу и група по насељеним местима Број студијских посета Број хоризонталних размена између ПУ	опш тин а Ња жев ац	друштва ОЦД	нивоу	
--	---	--	------------------------------------	-------------	-------	--

МЕРА 2.2 : Проширивање програмске понуде ПВО за децу и породице у граду и насељеним местима

РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)
ПУ у својој понуди развија различите програме по облику, трајању и програмском опредељењу	2.2.1. Анализа постојеће праксе и дефинисање предлога за унапређивање програмске понуде	Број и врста програма	ПУ	ОЦД Установе културе Спортски савез Књажевац	2021-2025	
	2.2.2. Формирање цене за кратке /полудневне програме	Дефинисани критеријуми и регресна скала за полудневне и кратке програме	Општина Књажевац ПУ	ПУ	2021-2025	

МЕРА 2.3: Успостављање функционалне међусекторске сарадње на локалу у области ПВО

РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)
Кроз инерсекторску сарадњу	2.3.1. Повезивање установа из различитих	Дефинисане области и процедура сарадње	Општина Књажевац	ПУ ОШ Установе културе	2018-19	

унапређене услуге за децу и породице у заједници	сектора у локалној заједници у обезбеђивању подршке деци и породицама	Потписани Меморандуми о сарадњи између релевантних партнера за унапређивање ПВО	Спортички савез Књажевац		
	2.3.2. Планирање и развој интегрисаних програма и услуга у складу са потребама деце и породице (ПВО- здравствена заштита- социјална заштита	Број развијених програма и услуга у локалној заједници Број учесника/ породицица обухваћених програмима у локалној заједници	ДЗ ЦСР Општина Књажевац ПУ „Бајка“	ОЦД ОШ	2021-2025
МЕРА 2.4: Увођење иновативних, оптималних и одрживих модела финансирања ПВО					
РЕЗУЛТАТ Локална самоуправа и ПУ обезбеђује деци и	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ
	2.4.1. Обезбеђивање средстава за адаптацију,	Број простора за које су обезбеђена средства за	Општина Књажевац	ПУ „Бајка“	2021-2025
				ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)	

породицама доступност програма проширењем капацитета и остваривање додатне подршке	опремање простора за реализацију програма	адаптацију и опремање				
	2.4.2. Обезбеђивање стручњака за рад са децом и родитељима	Број обезбеђених стручњака	Општина Књажевац	ПУ ОШ	2021-2025	
	2.4.3. Обезбеђивање средстава за реализацију подршке препоручене од стране ИРК	Број реализованих подршки	ИРК Општина Књажевац	ПУ ОШ	2021-2025	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3: ВЕЋА ПАРТИЦИПАЦИЈА РОДИТЕЉА У ПОЛИТИКАМА И ПРАКСИ ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

МЕРА 3.1. Оснаживање родитеља на нивоу града за подршку ПВО						
РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТ	ИНДИКАТОРИ	ОДГОВОРНА ИНСТИТУЦИЈА	ПАРТНЕРСКА ИНСТИТУЦИЈА	ВРЕМЕ	ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА (РСД)
Родитељи покрећу иницијативе и активно учествују у доношењу одлука која се односе на децу предшколског узраста	3.1.1. Едукација родитеља кроз радионице и дискусионе групе за партиципацију у планирању и реализацији активности у ПУ	Број реализованих радионица Број родитеља, учесника у активностима Број активности у којима родитељи учествују као реализатори	ПУ Бајка	Општина Књажевац ОШ ОЦД ШУ	2021-2025	
	3.1.2. Подстицање иницијатива и учешћа у одлучивању у ПУ, са посебним акцентом на	Основан Клуб родитеља Број реализованих иницијатива родитеља	ПУ „Бајка“	Општина Књажевац ОШ ОЦД ШУ	2021-2025	

	родитеље деце из осетљивих група						
	3.1.3 Подршка унапређивању компетенција чланова Општинског савета родитеља	Број реализованих иницијатива Општинског савета родитеља	Општински савет родитеља	ПУ Општина Књажевац ШУ	2021-2025		
	Број усвојених предлога						
	3.1.4. Едукација и оснаживање родитељских компетенција	Број реализованих радионица	ПУ Бајка	Општина Књажевац ОШ ОЦД ШУ	2021-2025		
		Број родитеља, учесника у активностима					
		Број активности у којима родитељи учествују као реализатори					

Општина Књажевац је, ангажовањем чланова Радне групе за израду Акционог плана, коју је формирао Председник општине Књажевац, носилац активности креирања Акционог плана за унапређење предшколског образовања и васпитања града у периоду од 2020-2025. године. Радна група је сачинила нацрт Акционог плана и доставила га на даље одлучивање.

Јавна расправа о Предлогу Акционог плана за унапређење предшколског образовања и васпитања општине у периоду од 2020-2025. године је одржана _____. На јавној расправи су учествовали :

Учесници јавне расправе дали су предлоге и сугестије: _____ које су усвојене/нису усвојене, са образложењем _____.

Акциони план за унапређење предшколског образовања и васпитања града у периоду од 2021-2025. Године усваја Скупштина општине Књажевац. Акциони план представља оквир за спровођење активности којима ће се унапредити предшколско образовање и васпитање на територији општине Књажевац. Општина Књажевац ће преузети одговорност за њено извршење тако што ће формирати тело које ће пратити, оцењивати и извештавати једном годишње Скупшину општине Књажевац о примени Акционог плана.

Средства за спровођење Акционог плана за унапређење предшколског образовања и васпитања општине Књажевац у периоду од 2021-2025. године, обезбеђују се из различитих извора: из буџета општине Књажевац, од других нивоа власти (републичких) и из донација.